

□□□□□□□□ Takvim 29.06.2012'yi gösteriyordu. Güneşli bir Cuma günü. Yazar Ahmet Türkay ile otogarda buluşup Ulu Çınarımız Mehmet Türker Acaroğlu'nun evine doğru yollanıyoruz. Sahil boyunca ilerliyoruz. İstanbul Boğazının suları mavi berrak, sakin. Yavaş yavaş yaklaşıyoruz Öğretmenler Sitesine. Randevu saatinden önce oradayız. Saat 12.35'te, sitenin bahçesindeyiz bize katılan şair Galip Sertel ile. □ Biraz beklesek mi, girsek mi derken 6. dairenin ziline basıyoruz. Kapı açılıyor. Hızla merdivenleri çıkıyoruz.

Bizi zayıf, uzun boylu, güleç yüzlü Mehmet Türker Acaroğlu kapı eşiğinde bekliyor. Aileden birileriymişiz gibi karşılıyor bizi. Terliklerimizi geçirelim diye sabırla bekliyor. □ Bir centilmen edasıyla bizi çalışma odasına alıyor. Arkadaşlarımla birlikte odaya □ heyecanlı, □ meraklı adımlarla giriyoruz. □ Raflardaki belki binlerce kitap sanki bize “*Höş geldiniz*” diyordu.

Kendimizi tanıtıyoruz. □ Attığı kısa kısa kısa bakışlarla bizi incelediğini düşünüyorum. Yaşam boyunca araştırmalarda bulunan ermişimizin en doğal hakkıydı evindeki konukları tanımak. Hal-hatır faslını kısaca geçip noktıyoruz. Farkına varmadan hepimiz ruh halimizi yansıtan kıyafetler giymiştik. ‘Ulu Çınar’ımız güneş sarısı gömleğiyle, adeta □ La Fontaine'nin sözlerini hatırlatıyordu : “*Gözlerimin ışığı güneşten daha aydınlıktır.*” Gülümseyen yüzü ve pırl pırl parlayan gözleri, içindeki ışık bizi aydınlatmaya, enerjisini vermeye hazır idi. Etkilenmemek elde değildi. Büyülenmiştik! Öyle hevesli, öyle canlı ki.

“*Siz*” diye hitap ediyor, ne incelik... Hemen hepimizin sevdiği ana konumuz Edebiyat başlıyor. Çantamdan hediyelerimi □ masasına bırakıyorum birer birer: “*Günyüzü*”, “*Ardinski glas*”, “*Kırcaali Haber*”, □ “*Frekans*” gazeteleri; “*Alev*”, “*Güncel Sanat*”, “*Rumeli*”, “*Mozaik*”

dergileri. Üstte de

“*Bulgaristan Türkleri'nin Dili İnançları ve Folkloru*”

- Emel Balıkcı'nın kendisine imzalamış olduğu, görüşmemize vesile olan kitabı takdim ediyorum. Tüm gazete ve dergileri gözden geçiriyor. Sonra okunacak makalelerin bulunduğu sayfalara işaret bırakıyor.

“*Kızım bunları bana bırakıyorsun değil mi, sonra incelemek istiyorum*”

diyor... □ Tüm eş dostların selamlarını iletiyorum kendisine.

“*Rumeli*”

dergisinde bir makalemi buluyor.

“*İsa Ağabeyini tanıyorum*”

diyor. Gebze'nin dergisi

“*Ne güzel, harika*”

sözleriyle değerlendiriyor. Benim Bulgaristan'da kaldığımı düşünüyormuş. Açıklık getiriyoruz konuya. □ Tebessümle □

“*Düşünce, fikir yazıları, makale, düşünce adamları ve kültür adamları - 4000 kişiyi aşkın –*

yazılarımın konuları. Hayatta olanlar ve olmayanlar”
diyerek dosyalarını gösteriyor bizlere.

Yine □ gazetelere odaklanıyor ve □ **“Çok şey getirmişsiniz”** diye seviniyor. **“Demek siz denemeler yazıyorsunuz”** diyerek sayfalarda göz gezdiriyor. **“İstanbul ayarında”** diyor eline **“Güncel Sanat“** ı alırken, ilk kez görüyor bu dergiyi. Masasına sessizce Memleketimden getirdiğim ceviz ve patatesleri bırakıyorum. **“ Bu ne?”** diyor, **“ Hiç böyle hediyeler almamıştım”** . Bir coşuyor, bir coşuyor ... □ **“Bakalım Eğridere için ne yazmışım ben”** diyor ve **“Bulgaristan’da Türkçe Yer Adları Kılavuzu”** kitabından okuyor:

“Eğridere - 1.5 sayfa kızım”□ diyor ve başlıyor□ köy, mahalle isimlerini saymaya. Meraklıyız, fotoğraf çektiriyoruz yardımcı Hanıma.

TRT'nin Belgesel'inden bahsediyoruz. İnternette□ Yaşam öyküsünü izlediğimizi açıklıyoruz. **“Gördünüz mü”** diyor ve çok mutlu oluyor. Çekimleri bizlere aktarıyor.□ **“Emekli Derleme Müdürüyüm, kütüphanecilik yaptım, araştırmalarda buldum, çeviriler yaptım. 21 Eylül 1915 tarihinde Bulgaristan'ın kuzey-batısında, Deliorman bölgesinin merkezi olan Razgrad (Hezargrad) kentinde doğdum. İlk ve rüştiye okullarını burada okuduktan sonra 1930'da Sofya'ya gittim, hemşerim olan gazeteci Mahmut Necmettin Deliorman' beni parkta buldu. Onlara başımdan geçenleri anlattım. O da bana sen şimdi sakın geri dönme biz yeni harflerle yeni gazete çıkarmaya başlıyoruz** **"Deliorman Gazetesi"** . Sen de kâtiplik yaparsın mürettepliği de öğrenirsin”dedi. Öyle kaldım Sofya'da. Ertesi yıl, Sofya elçimiz Tefvik Kamil Koperler'in yardımıyla anayurda okumaya gittim. Balıkesir **“Necati Bey Erkek Öğretmen Okulu”** na girdim. Dört yıl bu okulda, iki yıl da Adana Erkek Öğretmen Okulu'nda okudum. 1937 yılında mezun oldum. Öğretmenliğe Erzurum'da başladım. Yıllardır ücra yerlerde öğretmenlik yaptım. Siz de Belgesel'de izlemiştiniz, saymayayım. 1946 yılında Milli Kütüphane Hazırlık Bürosu'nda gönüllü olarak çalışmaya başladım. Mayıs 1950'de dokümantasyon, yüksek kütüphanecilik ve kaynakça öğrenimi görmek üzere hükümetçe

Fransa'ya gönderildim.

“Birçokları eğlenirken, ben Fransa’da sürekli okudum.

Sonra, Fransa dışında her yerde Fransızca Öğretmenliği yapabileceğim bir eğitim programını bitirdim. Yaz tatillerinde ise Sorbonne Üniversitesi'nde verilen Fransız Uygarlığı kursundan, dünyada ilk kez Fransa Arşivleri'nde açılan Arşivcilik Stajı adlı kurstan sertifika aldım. Yurda döndükten sonra 27 Kasım 1952'de İstanbul'da bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Basma Yazı ve Resimler Derleme Müdürlüğü'ne atandım. 1953 yılı başında Milli Kütüphane'de UNESCO tarafından Bibliyografya Enstitüsü'nü kurmakla gönderilen M. Rau'nun yanında çevirmen ve yardımcı olarak geçici görevle Ankara'ya alındım. Bu sırada Derleme Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye Bibliyografyası'nın 1953 yılı fasiküllerini tek başıma tamamladım. 1957 Haziran'ında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı olarak Birleşmiş Milletler tarafından kurulan Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü'nü bitirerek Yüksek İdarecilik Diplomasını aldım.

22 yıl Basma Yazı ve Resimleri Derleme Müdürlüğü'nde görev yaptıktan sonra kendi isteğim ile emekli oldum. Şu anda 97 yaşındayım. Şimdi bir Belgesel daha hazırlanıyor Kütüphanelerden benim için. Nehir söyleşi diye bir Türk kitap var, Nehir söyleşi yapmak istiyorlar. İleride bol resimli çıkacak. Kastamonulu, Ordulu ve Ankaralı kameraman beraber hazırlıyorlar ***“ Dört dil biliyorum, iki de anlıyorum, şimdi Bulgarca için kısaca anlatayım”***

“1930 ‘da Sofya’da hiç Türk yoktu. Mahmut Necmettin Deliorman diyordu ‘tramvaya, gara gideceksin.’ Gelip-giderken kulaktan dolma öğrendim Bulgarca’yı. Daha sonra sözlükleri getirttim. Ama görüyorsunuz, bol bol çalışıyorum. Nice Bulgarca bilenler bir şey yazmıyorlar. Yordan Yovkov’u tamamen çevirmek istiyorum. 5 tane kitap çevirdim, daha yayımlanmadılar.”

“Evrensel Yayınları’ndan çıkacak. Israrla sık sık arayınca hepsini kabul ettiler. Şimdi bekliyorum. □ “Yeni Bahar” hikâyesini gördüm, şaşırdım. “İkinci Bahar” diye film var ya, bir de şarkısı var. Hemen baktım, konusu da böyle. Birdenbire

“Ne güzel”

isim diyerek

“İkinci Bahar”

şarkısını duyunca, bu başlığı koydum. “Türkçe sözler kullanıyor Yordan Yovkov. Bu araştırma daha hiç yayımlanmadı. Bana uzatıyor dosyayı, gazete ve dergilere vermem için.

“Günyüzü”

gazetesini görür görmez

“Lüleburgaz’da bayağı kültür merkezi olmuş”

“*Bulgaristan ile ilgili yazılarımı yayımlıyacaklar mı?*”
diye düşünüyor. Yardımcı olacağıma söz veriyorum.

“Eski Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel Moldova’ya gitmiş. Yanında da Kültür Bakanlığı’ndan adamlar var. demiş ki “*Bunlar Türk*” demiş. “*Türkçe konuşuyorlar. Bunları hiç tanımıyoruz. Yer atları da Türkçe. Yok mu bir kitap onlar için?*”

Yanıdaki Bey

“*Türk Tarih Kurumu’ndan 50-60 yıl önce Mehmet Türker Acaroğlu’nun çeviri bir kitabı var GAGAUZLAR. Ama tükendi, unutuldu, ortada da yok*”

demiş. Demirel,

“*Hemen, hemen 2. baskısını çıkartın*”

demiş. Onun üzerine güzel bir baskı yaptılar ve 2. defa basıldı GAGAUZLAR.”

“Bir tane Atatürk posterini var elimde, onu Emel Balıkcı ailesine hazırladım, Bulgaristan’a hediye etmek istiyorum” diyor ve uzatıyor posterini bana görmemiz için. “*Atatürk’ü ben ilk defa okulda gördüm. Sınıfımızda oturduk bekledik, oysa kendisi başka sınıfta çay içmiş. Sonra Florya’da iki defa gördüm*” diye Büyük Önder M.K. Atatürk’ten bahsediyor. “1434 tane kitap okumuşum bu güne kadar Atatürk ile ilgili. Şu iki dosya onun. Atatürk Kaynakçası – 1980 yılından beri çıkan kitapları. Yayımlamaya yayın organı arıyorum” diye kederleniyor. Birer birer klasörlere dokunmaya devam ediyor.

Şu “*Ansiklopedi*”ye bakınız, 7 tane klasör, Kaşgarlı Mahmut’tan bu güne tam 1000 sene içinde 3009 fikir adamı, bilim adamı, kültür adamının hayatı var. Bilim adamlarımız hakkında ayrı bir ansiklopedimiz yok. Adamları da tanımıyoruz. Basmak da istemiyoruz masraflı olacak diye. Kaldı elimde...

Yaşlılığın güzelliğini görebiliyorum. İnsanları ne çok seviyor. Üretmeyi ne çok seviyor. Son nefesine kadar bunu istiyor. Kültürün duayeni bizlere danışmanlık yapıyor. En yüksek zirveyi defalarca fethetmiş, gecesini gündüzüne bu amaçla katmış. Bu keyifli sohbet bizlere sonsuz ufuklar açıyordu. Kendisini çok etkileyen anılarını anlatıyordu. Düşünüyorum: bir ömür boyu gerçekçilik, çalışkanlık, insan sevgisi, bilim aşkı iç içe olmuş bir kudret!

Mütevazı kişiliğiyle bizlere kartını uzatıyor “*Ben büyük bir adam değilim, randevusuz da gelin*”
diyiyor. Minnet ve şükranlarımızı

sunuyoruz.

Örnek bir “*sabır*” ile her okuduğu kitabı kartonuna not etmeye özen göstermiş. İlgimi çeken kutuya baktığımı yakalıyor. Hayran kalıyorum bu yönetime! Güzel bir örnek olabilir hepimize. Hangimiz okuduğumuz kitaplar hakkında not tutuyoruz? Çok üzülerek ilave ediyor:

“*Şimdiki nesil beni tanımıyor, 60 taneden fazla kitabım var, 20’den fazla da broşür şeklinde çıkmış, ama Yayın Evleri çalışanları beni tanımıyor. Kitap okumuyorlar ki, bilsinler. Ben kendimi yeniden tanıtmak zorunda kalıyorum*”

. Bu sözler onu ne kadar kahrettiğini hissediyorum. Bugün bu Ülkede Üniversitelilerden kaç kişi kitap okuyor? Şimdi bu anlattıklarım bazılarına masal gibi gelebilir, ama biz biliyoruz ki, yaşadığı her anın altını çizmeliyiz! Türkiye’de arşiv ve derleme konusunda akla gelen ilk isim Mehmet Türker Acaroğlu.

Gözlerinden sevecenlik okunuyordu, nasıl hayran kalmasın insan! Öylesine özenle ders veriyordu konuklarına. Kendisi için “*Benim gibi taşradan gelip de kendi kendini hazırlayan yok*”

diyor. Hayat dersini unutamıyorum:

“*Çalışmak, çalışmak. Okumak, çok*

okumak ve yazmak”

- *üçümüz de*

kenetlenmiş cevher sözcüklerine, belleğimizin köşesine yerleştiriyoruz. Kesin bir tavırla bol bol edebiyat konularını aktarıyordu. Kütüphanesinden kitap önerirken nasıl iştahlandığını seziyorum.

2003 Yılında Evrensel Yayınları’ndan çıkan “*Bir Türk Kadını Uğruna*” kitabını soruyoruz.

“*Elimde kalmadı*

kızım”

, diyor.

Daha sonra bu kitabı bulmayı, okumayı düşünüyorum.

Ahmet Türkay soruyor, “*Elin Pelin’i de, Yordan Yovkov’u da çevirdiniz. Hangisini daha iyi buluyorsunuz?*”

□ “*Yordan Yovkov*” - diye cevaplıyor ve

devam ediyor “*Jeravna, Kotel*’dendir kendisi. Yordan Yovkov Türkleri severdi, Türkçe öğrenmiş, Türkçe atasözleri de kullanmış, bitki adları da kullanıyor, yer adlarını da Türkçe kullanıyor, hümanist bir yazar. O nedenle □ onu tamamen çevirmek istiyorum. Sağlığında hiç çevirilmemiş. Batıda Bulgarca’yı bilen kim? Bulgar Edebiyatı’nı □ şimdi de □ Batıda tanıyan yoktur. Bir ‘Mahkeme’ hikâyesi var. Bende Fransızca Antoloji var. □ Prof. Sabri Esat Siyavuşgil (Türk şair, yazar, psikolog, çevirmen, ansiklopedist) benim ‘*Bulgar Hikâye Antoloji*’

min önsözünü de o yazdı. Fransızca’yı Fransızlar kadar bilirdi. Fransızca konuşurdu evinde. Bulgarlar onu severdi, konferanslara çağırıyorlardı. O zaman

'Yeni Sabah'

gazetesinde her gün yazı, fıkra yazardı. Prof. Siyavuşgil -27 Ocak 1964 yılındaki yazısından alıntıyı buluyor ve bizlere okuyor

"Hikâyelerin içinde, öyle biri var ki 'Mahkeme' başlığını taşıyor. Hayatımda yerli yabancı binlerce hikâyeye okumuş biri sıfatıyla söylüyorum, bu ayarda bir esere Cihan Edebiyatı'nda dahi zor rastlanır. Kitaptaki hikâyelerin hepsi buram buram Dobruca kokuyor. İnsanlar Türk olsun, Bulgar olsun hümanist bir anlayışla gerçek zihniyet ve davranış içinde yaratılmışlardır."

Her zamanki çalışma arzusunu yakalıyorum. Öyle akıllı, öyle kucaklayıcı yapısına hayran kalıyorum. Müthiş bir his! Başka önemli bir olay ya da bir isim zikredildiğinde, sanki az önce bırakmış, o kitabı bulup aradığı cümleyi bizlere okuyordu. Gıpta ediyoruz! Bir karıncanın yorulmak durmak bilmeyen çalışkanlığı var kendisinde; gece-gündüz; sabah-akşam binlerce kez yenileyerek. Coşkulu sesiyle 2 saatten fazla anlatıyordu.

Okumuş, bol bol da okuyor. Yeni ufuklara binlerce kez açılmış. Sürekli araştırmış. Didik didik etmiş hem kendi bildiklerini, hem yeni öğrendiklerini. Sohbetimiz esnasında yanılmamak için anlatıklarını sürekli belgelere dayayarak bizleri şaşırtmaya devam ediyordu. En önemlisi *"doğru düşünmek", "doğru konuşmaktır"* - tarih olsun, güncel olsun, edebiyat olsun. Derslerine devam ediyordu.

Raflardaki binlerce kitap üzerinde göz gezdiriyorum. Çok ince bir ayrıntı: Kitapları lastiklerle bağlıydı. Bir daha baktım, çoğu öyle bağlıydı. Beni düşündüren soruyu kendim cevaplıyorum: *"daha iyi korunsunlar"* diye. Hayretler içindeyim! *"Ciltli gördüğünüz kitaplar, Türkiye Bibliyografisi. Bütün Türkiye'de çıkan kitapların bibliyografisi vardır."*

"Bulgaristan'a hiç gittiniz mi?" soruma cevap veriyor *"Georgi Dimitrov'un doğum günü vardı. Orda bir bildiri okudum, o vakit sadece beni çağırdılar. Eşimle birlikte İvan Vazov'un Müze Evini geziyorduk. Veliçko Vilçev geldi. Tanıdım kendisini. Müzenin müdürüydü o zaman. Vilçev karşıma çıktı: "Ben Türkleri çok seviyorum"*

dedi ve kitabını takdim etti. Dünyada Nasreddin Hoca'nın en büyük araştırmasını yapan biriydi. Burada defalarca yazı yazdım, tanıttım o kitabı. Hep bekledim Kültür Bakanlığı'ndan çevirmemi istesinler. Çok istedim, o eser çok önemliydi. Şimdi bildiğime göre ölmüş Vilçev, ne yapayım, olmadı ..."

Bir sır vereyim mi sizlere, bir ermiş ile ilk defa yan yana oturuyorum, kahvelerimizi yudumluyoruz, sessizce düşünüyorum: İzdivaç programlarını izleyip hayata küsenler, depresyon, umutsuzlukla dolu insanlar sokaklarda yüzlerce iken, Ulu Çınarımız bizimle

kahve içiyor. Emekliyim ben demiyor. Vazgeçmiyor çalışmaktan. Ne kadar heyecanla anlatıyor: “Kızıma ‘bu son kitabım’ diyorum. Daha ertesi sabah başlıyorum bir sonraki kitabımı yazmaya ...” . Nasıl da keyifleniyor bunu anlatırken. Üstadımızın zindeliğini, hayata sıkı sıkı bağlı olduğunu memnuniyetle izliyoruz. Mutlu düşler görmek ve yaşamdan keyif almak istiyorsanız motivasyon örneğiniz Mehmet Türker Acaroğlu olsun. Mutluluğun sırrını sizlere anlatsın.

Helal olsun Mehmet Bey, 97 yaşında araştırma yapmaya devam ederek kitap yazma hevesinizi şaşkınlıkla, hayranlıkla, mutlulukla gözlemliyorum. Bizler Öğretmenimizin yaşam grafiğinden, çalışma yöntemlerinden bol bol istifade etmeliyiz. Bir ermişin elinden son yazılan makaleler almak kaç kişiye nasip olmuştur! Daktilodan yeni çıkan, mürekkep kokan yazıları titreyen ellerimle alıyorum. Ulu Çınarımızın son yazılarını kucaklıyorum. Tarih kokan dosyayı çantama dikkatle yerleştiriyorum, çok yakında yayımlamaya vermek için.

Çok değerli büyüğümüz Mehmet Türker Acaroğlu'yu tanımak büyük şanstı! Yol göstericimiz, Öğretmen'imiz, kaliteli, mücadeleci yaşamı ile bizlere hayatın zorluklarını nasıl aşabileceğimizin ip uçlarını vermişti. Herkese örnek olsun diye bu büyülü anları sizlerle paylaşmak istedim.

Hisse senedi almıştım adeta. Ellerim Mehmet Türker Acaroğlu'nun ellerine dokunmuştu. Çok şanslıyım...Hocamızdan çok şeyler öğrendik, ama en önemlisi; raflar dolusu kitaplar okumam gerektiğinin farkına bir daha varmıştım!

Çalışma masasının üstünde daktilosu, kağıt, kalem ve son araştırılan kitaplar onu bekliyordu, az sonra çalışmaya devam etmesi için ...

Yazar Ahmet Türkay'ın sözleriyle yazıma son veriyorum;

“Doksan yedi yaşındaki bu Ulu Çınarımızı gayet zinde, çalışma isteğiyle yanar tutuşur gördük. Bize yayınlamaya hazır bir sürü klasör gösterdi. En yakın zamanda Yovkov'u Türkçeye çevirdiği kitaplarının basından çıkacağı muştusunu da verdi. Bulgaristan'ı, orada yaşayan insanlarımızı konuştuk. Çalışma azmine, sağlıklı oluşuna, bilincinin son derece keskin olmasına hayran kaldık. Türkiye'nin yayın dünyasında kalıcılığını

MEHMET TÜRKER ACAROĞLU' ile BÜYÜLÜ ANLAR

Mercan Civan tarafından yazıldı.
Cumartesi, 21 Eylül 2013 16:54 -

garantilemiş bu unutulmayacak yazarımıza, bundan sonra da sağlıklı, sıkıntısız, huzurlu bir hayat dileriz..."